

13.2. Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard (1/1/1975 (KB 27/11/1973) -1/1/2005)

Afb. 342000 Frankeerstempel hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard, Neopost RN 3422, Waterkering, Waterbeheersing, Wegen, Krimpen aan de IJssel 31/1/1989

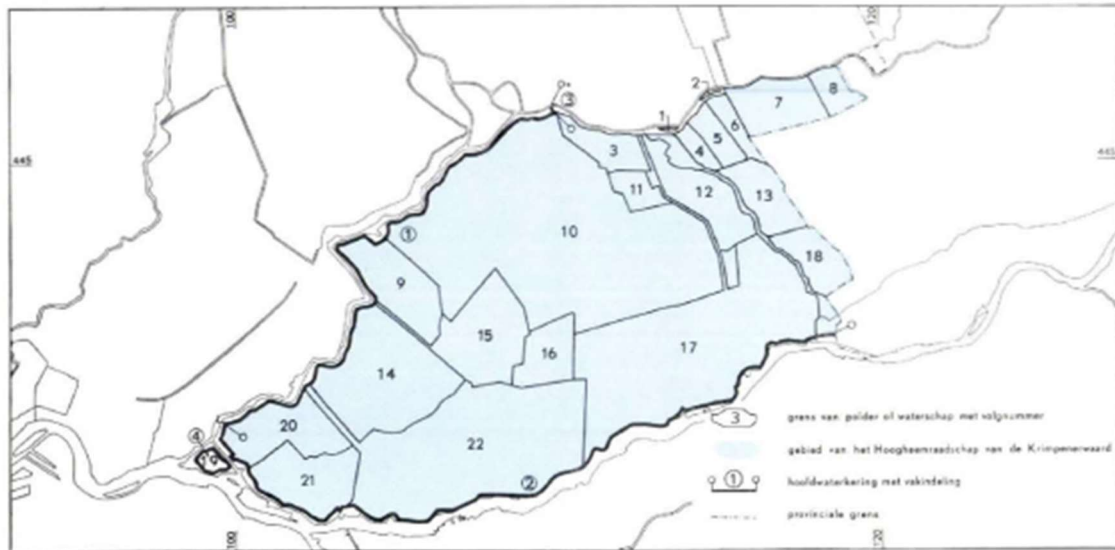
Door de inwerkingtreding van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (WVO) van 1970 moest in principe de waterkwaliteitstaak aan de waterschappen worden overgedragen en de inliggende polders/waterschappen worden opgeheven en hun taken overgedragen aan het hoogheemraadschap. De provincie Zuid-Holland voelde evenwel niet voor een samengaan met de Lopikerwaard: een dergelijk Hoogheemraadschap zou te grootschalig worden en bovendien had men in Utrecht een andere kijk op waterkwaliteitszorg. In Utrecht wilde men dat door de provincie laten doen en in Zuid-Holland door de waterschappen. Ten derde zou een dergelijk Hoogheemraadschap over twee provincies zijn verdeeld.

In 1973 werd de oostelijke grens van het hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard gewijzigd als gevolg van de met ingang van 1/9/1970 van kracht geworden zijnde wet tot wijziging van de grenzen tussen de provincies Zuid-Holland en Utrecht. De oostelijke grens van het hoogheemraadschap Krimpenerwaard werd langs de westelijke oever van de Vlist gelegd. Het gevolg hiervan was dat het omslagplichtige gebied van het hoogheemraadschap werd verkleind met ca.1700 ha. Hierdoor kwamen 8 polders, geheel of grotendeels gelegen in de provincie Zuid-Holland: Bonrepas en Noord-Zevender, Galgoort, Groot Keulevaart, Hoonaard, Klein Keulevaart, Rozendaal, Snelrewaard en Vlist-Oostzijde binnen de provincie Utrecht en werden opgenomen in het waterschap Lopikerwaard per 1/1/1974. Dit waterschap werd bij gemeenschappelijk Statenbesluit van Utrecht van 20/6/1973 (Pb nr. 85) en van Zuid-Holland van 14/6/1973 (Pb nr. 3156) opgericht en gereguleerd. Bij Statenbesluit van Zuid-Holland van 14/6/1973? (Pb nr. 3179) werd het reglement van het hoogheemraadschap gewijzigd.

In 1975 werd een nieuw reglement van kracht voor het hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard, waarbij de inliggende polders werden opgeheven en het hoogheemraadschap nieuwe taken kreeg toebedeeld, namelijk de zorg voor het binnenwaterpeil en voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het Hoogheemraadschap werd een all-in waterschap belast met dijkzorg, wegenbeheer, waterkwantiteitsbeheer en waterkwaliteitsbeheer (de zuivering van afvalwater). Dat laatste was met name het gevolg van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (WVO) van 1970. In navolging van deze wet waren de waterschappen per 1/12/1974 officieel belast met de waterkwaliteitstaak. Het Hoogheemraadschap kreeg voortaan de zorg voor de zuivering van het afvalwater in het gehele gebied, waaronder de bouw van zuiveringsinstallaties.

Met ingang van 1/1/1985 tenslotte werd het waterschap Stormpolder opgeheven, en werd het geïntegreerd in het Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard.

Krimpenerwaard en Stormpolder

4.0.7 Het beheer van de vakken 1 en 2 berust bij het Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard, dat van vak 3 (afsluiting in de Hollandsche IJssel) bij het rijk (Waterstaat) en dat van vak 4 bij de Stormpolder

1 Gelgoort	9 De Nesse	17 Bergambocht
2 Snelrewaard	10 Stolwijk	18 Bonrepas en Noord-Zevinder
3 Beneden-Haastrecht	11 Laag-Bilwijk	19 Stormpolder
4 Klein-Keulevaart	12 Vlist-Westzijde	20 Langeland en Kortland
5 Groot-Keulevaart	13 Vlist-Oostzijde	21 Krimpen aan de Lek
6 Hoonwaard	14 Kromme, Geer en Zijde	22 Den Hoek en Schuweg
7 Rozendaal	15 Berkenwoude	
8 Waterschap Hoerkoop, Vliet en Dijkveld	16 Zuidbroek	

Afb. 202618 Kaart Krimpenerwaard en Stormpolder (Bron: Beschrijving provincie Zuid-Holland behorende bij de waterstaatskaart 1967)

13.2.1. Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard (KB 11/8/1855-1/1/1975)

Bij Statenbesluit van 27/7/1855 (Pb.nr.99) werd het reglement voor het hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard vastgesteld. De opheffing van de ambachten in het hoogheemraadschap vond plaats bij Statenbesluit van 14/7/1858 (Pb nr. 90, KB 6/8/1858).

Het hoogheemraadschap wordt begrensd aan de noord- en noordwestzijde door de IJssel, aan de oostzijde door de grens tussen de provincies Zuid-Holland en Utrecht en aan de zuid- en zuidwestzijde door de Lek, de Nieuwe Maas en de Sliksloot. De totale oppervlakte van het hoogheemraadschap is ca 15.200 ha. In het reglement van 1916 (Statenbesluit van 19/12/1916, Bpb nr. 617/1357) werd de grens als volgt vastgelegd: aan de noordzijde de Hollandse IJssel, vanaf de Sliksloot in het westen tot en met de polder Rozendaal onder Haastrecht aan de provinciale grens met Utrecht in het oosten. De zuidzijde was begrensd door de rivier de Lek en de Nieuwe Merwede, vanaf de Sliksloot in het westen tot en met de gemeente Schoonhoven aan de provinciale grens met Utrecht in het oosten. Het eiland Stormpolder behoorde niet tot de Krimpenerwaard. In het oosten liep de grens gelijk met de provinciale grens met Utrecht, langs de oost- en zuidgrens van de polders Rozendaal en Hoonwaard onder Haastrecht, langs de oostgrens van de polders Vlist Oostzijde en Bonrepas onder de gemeente Vlist en langs de oostgrens van de gemeente Schoonhoven. In 1973 werd de oostelijke grens van het hoogheemraadschap gewijzigd als gevolg van de met ingang van 1/9/1970 van kracht geworden zijnde wet tot wijziging van de grenzen tussen de provincies Zuid-Holland en Utrecht. De oostelijke grens van het hoogheemraadschap werd langs de westelijke oever van de Vlist gelegd. Het gevolg hiervan was dat het omslagplichtige gebied van het hoogheemraadschap werd verkleind met ca.1700 ha.

In de loop van de 20^e eeuw voltrok zich een fusieproces waardoor de polders sterk in aantal afnam. In 1970 waren er nog twaalf polders over.

13.2.1.1. Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard (13/5/1430-1855)

Bij handvest van 20/9/1422 gaf graaf Jan van Beijeren aan de ingelanden van de Krimpenerwaard haar eerste dijkrecht, waarin voor het eerst het toezicht op alle rivierdijken van de waard werd opgedragen aan één college bestaande uit een dijkgraaf en negen hoogheemraden. Vanouds zorgden de ambachten in de waard voor de rivierdijken. Op 13/5/1430 gaven Philips, hertog van Bourgondië, nu feitelijk heerser over Holland, en Jacoba van Beieren, alleen nog in naam gravin van Holland en Zeeland, samen een handvest uit waarin voor het eerst de naam Krimpenerwaard ('Crympenrewairt' of de 'Nederweerd van Crimpen') voorkomt. Naast de dijkgraaf zouden er zeven heemraden zijn, waarvan de steden Dordrecht, Schoonhoven en Gouda er ieder twee zouden aanstellen en Aelbrecht van Naaldwijk of zijn nakomelingen één. Deze laatste hoogheemraad komen we later niet meer tegen, het college bestaat dan steeds uit 6 hoogheemraden. Het handvest houdt de feitelijke oprichting in van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van de Krimpenerwaard, het latere Hoogheemraadschap. Het handvest van 1430 bleef tot de tweede helft van de negentiende eeuw de grondslag voor het beheer van de Krimpenerwaard. Het werd in 1762 aangepast en op 27/7/1855 vervangen door een nieuw reglement. Het college zorgde vanaf 1430 voor de rivierwaterkeringen. Terwijl de ambachten verantwoordelijk bleven voor de lokale waterstaatswerken.

In het herziene reglement van 1762, opgesteld naar aanleiding van de overstromingen van 1760, werd in het belang van het dijkbeheer de macht van het college van hoogheemraden en de dijkgraaf ten opzichte van de ambachten vergroot. Dit geschiedde onder druk van het Hollandse landsbestuur, wiens invloed binnen het waterstaatsbestuur steeds meer toenam. Wanneer de veiligheid van het land bedreigd werd, werd er krachtig ingegrepen. In die jaren verplichtte het landsbestuur de Krimpenerwaard ook om de dijken van de waard volgens bepaalde normen te versterken.

13.2.1. De ambachten van het hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard (-KB 6/8/1858)

De Krimpenerwaard was staatkundig onderverdeeld in plattelandsdorpen of ambachten. Een ambacht stond vaak gelijk met een polder of was in een aantal polders onderverdeeld, en ambachts- en polderbesturen kwamen vaak overeen. Ambachten (dorpsbesturen) hadden vanouds taken op het gebied van de waterstaat. Er waren in de Krimpenerwaard tien ambachten: Bergambacht (met Ammerstol), Lekkerkerk (met Zuidbroek), Krimpen aan de Lek, Krimpen aan den IJssel, Ouderkerk, Gouderak, Stolwijk en Berkenwoude waren allen gelegen aan de westzijde van de Vlist. Haastrecht en Vlist lagen aan beide zijden van dit riviertje en Bonrepas lag aan de oostzijde van de Vlist.

De ambachten droegen ook zorg voor het dijkonderhoud, zoals verzwareningen van de dijk in navolging van de keur. De kosten van het dijkonderhoud werden omgeslagen over de dijkgeslaagden. De ambachten waren ook verantwoordelijk voor het inzetten van het dijkleger, waarvoor zij lijsten van 'geschieerde' mannen bijhielden, mannen die geschikt waren en dus verplicht deel uit te maken van het dijkleger. De schout van het ambacht had de leiding over het dijkleger en was verplicht bevelen van Dijkgraaf en Hoogheemraden op te volgen. Tot 1804 was waterbeheersing taak van de oude ambachts- of dorpsbesturen. Na het ontstaan van gemeenten bleven de ambachtsbesturen bestaan als overkoepelende lichamen voor de polders die binnen die gemeente lagen. In het reglement van 1855 werd gesteld dat zaken van gemeenschappelijke waterstaatsbelangen niet langer aan de ambachten moest zijn voorbehouden, maar dat deze door het Hoogheemraadschap moesten worden overgenomen. De ambachten zouden worden opgeheven en een deel van haar taken (dijkonderhoud en onderhoud van de wegen op de dijken) moesten door het hoogheemraadschap worden overgenomen. De zorg voor de wegen zou toevallen aan de nieuw op te richten polders. Dijkgeld en hoefslagplicht, door de ambachten geheven, vervielen ten gunste van een omslagheffing naar kadastrale oppervlakte. De opheffing van de ambachten in het hoogheemraadschap vond plaats bij Statenbesluit van 14/7/1858 (Pb nr. 90). Een aantal polders ging daarna zelfstandig verder, terwijl een deel ook de samenwerking van de afgelopen halve eeuw voortzette.

13.2.1.1. Ambacht Bergambacht (met Ammerstol) (-1858)

Het ambacht Bergambacht voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polders Zuidbroek en Bergambacht. Na de opheffing van het ambacht gingen de polders als zelfstandige polders verder.

13.2.1.2. Ambacht Lekkerkerk (-1858)

Afb. 691132 Briefkaart G3 2½ cent van het hulppostkantoor Lekkerkerk (3/11/?) via het pontveer naar het hulppostkantoor te Nieuw-Lekkerland met bestemming Alblasterdam. Het hulppostkantoor Lekkerkerk werd opgericht op 1 oktober 1851 en behoorde tot het ressort van het postkantoor Rotterdam.

Het getoonde naamstempel Lekkerkerk met grotesk lettertype (PEP 10304-02) is in gebruik geweest van 16/10/1868 tot 15/1/1883, toen het puntstempel nr. 226 werd verstrekt. Het hulppostkantoor Nieuw-Lekkerland werd opgericht op 1 juli 1851 en behoorde tot het ressort van het postkantoor Dordrecht.

Het getoonde naamstempel Nieuw-Lekkerland met grotesk lettertype (PEP 10373-03) is in gebruik geweest van 11/1/1873 tot 16/7/1884, toen het kleinrondstempel werd verstrekt. De verzending tussen de hulppostkantoren onderling vond plaats zonder tussenkomst van de postkantoren waaronder de hulppostkantoren ressorteerden. Van Nieuw-Lekkerland was er een bodeloop via Kinderdijk naar Alblasterdam.

Het ambacht Lekkerkerk voerde tussen 1805 en 1858 samen met het ambacht Krimpen aan de IJssel. Het gemeenschappelijk beheer over de polders Den Hoek en Schuwagt. Na de opheffing van het ambacht ging de polders als zelfstandige polder verder.

13.2.1.3. Ambacht Krimpen aan de Lek (-1858)

Afb. 598973 Briefkaart G3 2½ cent van Krimpen aan de Lek naar Kralingen met het naam- of langstempel KRIMPEN AAN DE LEK (PEP10248-02). Het hulppostkantoor Krimpen aan de Lek werd opgericht op 1/1/1859. Het hulppostkantoor behoorde tot het ressort van het postkantoor Rotterdam. Het getoonde langstempel grotesk lettertype was in gebruik van 20/4/1868 tot 26/11/1881 toen een kleinrond dagtekeningstempel werd verstrekt. De postzegel is ontwaard met kleinrond dagtekeningstempel Rotterdam 8/1/1880, 7-8N.

Het ambacht Krimpen aan de Lek voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polder Langeland en Kortland. Na de opheffing van het ambacht ging de polders als zelfstandige polder verder.

13.2.1.4. Ambacht Krimpen aan de IJssel (-1858)

Het ambacht Krimpen aan de Lek voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polder Langeland en Kortland. Na de opheffing van het ambacht ging de polder als zelfstandige polder verder.

13.2.1.5. Ambacht Ouderkerk aan den IJssel (-1858)

Het ambacht Ouderkerk aan den IJssel voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polders De Nesse en de Kromme Geer en Zijde.

13.2.1.6. Ambacht Gouderak (-1858)

Eerst met het reglement voor het Gemeentebestuur van Gouderak, gearresteerd door het Departementaal Bestuur van Holland bij Besluit van 28/8/1804, werd het gemeentebestuur gescheiden van het bestuur van het (waterstaatkundige) ambacht. Het ambacht Gouderak voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polders Katendijksblok en Middelblok en Veerstablok. Na de opheffing van het ambacht ging de polder als zelfstandige polder verder.

13.2.1.7. Ambacht Stolwijk (-1858)

Het ambacht Stolwijk voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polders Zuidbroek en Bergambacht. Na de opheffing van het ambacht ging de polder als zelfstandige polder verder.

13.2.1.8. Ambacht Berkenwoude (-1858)

Het ambacht Gouderak voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over de polders Berkenwoude en Agterbroek. Na de opheffing van het ambacht ging de polder als zelfstandige polder verder.

13.2.1.9. Ambacht Haastrecht (-1858)

Het ambacht Haastrecht voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over polders Rozendaal, Hoonard, Groot Keulevaart, Klein Keulevaart, Achterpoort, Hoog en Laag-Bilwijk, Beneden Haastrecht, Snelrewaard, Groot Keulevaart Buitendijks, Galgoord en Vliet. Na de opheffing van het ambacht ging de polder als zelfstandige polder verder.

13.2.1.10. Ambacht Vlist (-1858)

Het ambacht Vlist voerde tussen 1805 en 1858 het gemeenschappelijk beheer over polders Vlist Westzijde, Vliet Oostzijde en Bonrepas. Na de opheffing van het ambacht ging de polder als zelfstandige polder verder.

